

SFJ00219301020001 DS/Fik CONGO. Bilde fra Ragnar Iversen.

1930 DS/Fik CONGO (SFJ002193010)

Type	Dampskip, hvalkokeri steam ship, floating factory	Off.no (IMO): 1108681
Flagg (flag):	NOR	Havn(port): Sandefjord
Byggeår (year built):	1897/07	Bnr (Sno): 237
Bygger (yard):	Charles Connell & Co., Glasgow, Scotland.	
Eier (owner):	A/S Congo, Sandefjord.	
Disponent (manager):	Søren L. Christensen, Sandefjord.	
Klasse (Class):		
Tonnasje (Tonnage):	Ca. 6.000 tdw, 4.099 brt, 2.410 nrt.	
Dimensjoner (size):	Loa: 354,3'-Lbp: 307,4'-B: 45,1'-D: 25,8'.	
Lasthåndteringsyst.: (cargo handling.)	Lastekapasitet for hvalolje: 20.000 fat i tank.	

	2.000 fat på fat.
Fangstutstyr: (catching equipm.)	6 x åpne koker. 20 x presskjeler. 2 x hvaloljeseparatorer.
Navigasjonsutstyr:	Peileapparat (direction finder).
Manøversystemer (syst. for manouvering)	
Dekksmaskineri (deck machinery):	
Kommunikasjon (comm.):	Trådløs telegrafi og telefoni.
Kallesignal (Call sign.):	LCJJ
Fremdrift (propulsion):	1 x stempel dampmaskin (steam reciprocating), triple exp., 3-sylindret, syl.diam.: 25"-40"-66", slag/stroke: 45". 354 NHK. Bygget av Dunsmuir & Jackson, Glasgow, Scotland
Fart/forbr.(speed/cons.):	12,0 knop (som Orwell)
Hjelpemaskineri (aux):	
Tot.el.kraft (el.power):	
Kjele(r) (boiler):	2 x dampkjeler (ildrørskjeler/fire tube boilers), hver med 3 fyganger og kunstig trekk. Total heteflate (HF): 4.900 ft ² . Arbeidstrykk 170 psi. Bygget av Dunsmuir & Jackson, Glasgow, Scotland
Bemanning (crew):	pers,
Historikk:	1897 Bygget som lasteskip ORWELL ved Charles Connell & Co., Glasgow, Scotland for Steamship Orwell Co. Ltd, (Leech, Harrison & Forwood), Liverpool, England. Sjø satt 18/05, levert i juli. Tonnasje som ny: 3.789 brt, kallesignal PTGC. 1905 Solgt til Indian Steam Ship Co. Ltd, Glasgow. Samme managers. 1911 Solgt for NOK 578.000 til A/S Tønsbergs Hvalfangeri (O. Hytten), Tønsberg. Benyttet som transportskip på selskapets hvalstasjon Husvik Harbour, Syd Georgia i 10 sesonger.

1920 Hans Borge ble managers.

1922 Ombygget til hvalkokeri for antarktisk fangst med base i Bruce Harbour på Signy Island, Syd Orknøyene.

1924 Arktisk mellomspill: Mellom to antarktiske sesonger, sendt til Davies stredet i juli måned sammen med tre hvalbåter. Selskapet kunne bokføre regningssvarende fangst, men fremstøtet ble ikke senere gjentatt.

1925 Omdøpt til **WHALE** da selskapet anskaffet et nytt og større kokeri som overtok navnet **ORWELL** Deretter benyttet som transportskip.

1926 Bortleid som hvalkokeri fra 01/04 til 31/03-1927 for NOK 75.000 til nyetablerte Cia. Ballenera del Equador Ltda, (Tønsberg Hval gruppen), Guayaquil, Ecuador for fangst ved Galapagos øyene med fire hvalbåter.

1927 Bortleid for NOK 150.000 til A/S Bryde & Dahl Hvalfangerselskap, Sandefjord som hjelpekokeri i 1927/28 sesongen for selskapets Fl/k **THOR I** på Syd Georgia.

1928 Solgt i august for NOK 480.000 til Anglo Norse Co. Ltd, Tønsberg. Samme managers.

1930 Solgt til A/S Congo (Søren L. Christensen og Johannes Dahl), Sandefjord. Omdøpt til **CONGO**. Fanget ved Cap Lopez, Gabon.

1931 På våren gikk **CONGO** i opplag i Mefjorden og kom aldri mer i fangst. Selskapet A/S Congo gikk konkurs.

1932 Hele flåten med kokeri og hvalbåter selges på tvangsauksjon til E. B. Aaby, Oslo som selger det gamle kokeriet tilbake til A/S Tønsbergs Hvalfangeri, Tønsberg for NOK 122.000.

1934 Videre solgt til A/S Jarlsø Værft, Tønsberg i august, for hugging. Legges i midlertidig opplag på Jarlsø.

1935 Hugget på Jarlsø i første kvartal 1935.

History in English:

1897 Built as cargo ship **ORWELL** by Charles Connell & Co., Glasgow, Scotland for Steamship Orwell Co. Ltd (Leech, Harrison & Forwood), Liverpool, England. Launched 18/05, delivered in July.

Tonnage upon delivery: 3.789 grt, call sign: PTGC.

1905 Sold to Indian Steam Ship Co. Ltd, Glasgow. Same

managers.

1911 Sold for NOK 578.000 to A/S Tønsbergs Hvalfangeri (O. Hytten), Tønsberg. Used as supply and transport vessel for the company's Husvik Harbour shore station, South Georgia for the next 10 years.

1920 Hans Borge became managers.

1922 Converted to whale processing vessel and sent to the Antarctic. Based at Bruce Harbour, Signy Island in the South Orkneys group.

1924 In July sent to the Davies Strait together with three catchers. This attempt was successful, but never repeated.

1925 Renamed **WHALE** as the company purchased a larger vessel that was named **ORWELL**.

1926 Leased from 01/04 until 31/03-1927 for NOK 75.000 to the newly established company Cia. Ballenera del Equador Ltda (Tønsberg Hval Group), Guayaquil, Ecuador. Operated off Galapagos this season, with four whale catchers.

1927 Chartered for NOK 150.000 to the whaling company Bryde & Dahl A/S, Sandefjord for use off South Georgia as support factory for the company's FI/F **THOR I** expedition the season of 1927/28.

1928 In August sold for NOK 480.000 to Anglo Norse Co. Ltd, Tønsberg. Same managers.

1930 Sold to A/S Congo (Søren L. Christensen og Johannes Dahl), Sandefjord. Renamed FI/F **CONGO**. Caught off Cap Lopez, Gabon.

1931 CONGO was laid up, in company with many other factories, in Mefjorden near Sandefjord. The company A/S Congo went bankrupt this summer.

1932 The entire fleet, including factory vessel and catchers sold in a forced sale to E. B. Aaby, Oslo who sold the old factory vessel back to A/S Tønsbergs Hvalfangeri, Tønsberg for NOK 122.000.

1934 Sold in August to A/S Jarlsø Værft, Tønsberg for breaking. She was temporary laid up at Jarlsø.

1935 Breaking commenced at Jarlsø the first quarter of 1935.

Kilde: DnV, Starke, S. Norheim, Lloyd's, Tønsberg Hvals jubileumbok.
Samlet av Ulf W. Gustavsen, Ragnar Iversen og Steinar Norheim
Sist oppdatert: 04/04-2015 (RI/PS)

SFJ00219300120003 CONGO som ORWELL. Bilde fra Ragnar Iversen.

SFJ00219301020002 DS/FIk CONGO. Her i opplag i Mefjorden som nr. 4 fra høyre, mellom ERNESTO TORNQUIST og TAFELBERG. Bilde via Jahre-Nytt.

FARVEL TIL EN GAMMEL DAME Kilde: Dag Bakka jr.

I august 1934 ble det gamle kokeriet **CONGO** hentet i Sandefjord og slept til Jarlsø Verft ved Tønsberg for å hugges opp. Med **CONGO** forsvant et av de eldste gjenværende kokerier, og et skip som hadde drevet hvalfangst både i nordlige, sørlige og tropiske farvann. A/S Tønsberg Hvalfangeri var blitt stiftet i 1907 av brødrene Bernt og Søren Berntsen, skipsreder Oskar Hytten og bryggerieier Johan Gmeiner. Selskapet fikk lisens for fangst fra Syd-Georgia med kokeri og to hvalbåter. Det gamle kokeriet **BUCENTAUR** og to små og gamle hvalbåter ble overtatt, og i Rolf Cove i Stromness Bay fant ekspedisjonen en brukbar havn, som fikk det hjemlige navn Husvik Harbour. Her ble det anlagt landstasjon som sto ferdig i **1911**, en stasjon som var i virksomhet like til 1960. Tønsberg Hvalfangeri var det første Tønsberg-selskap i Antarktis, og opparbeidet seg snart til en solid bedrift. Gamle **BUCENTAUR**, eller **BUSEN** som folk sa ble snart for liten, og i **1911** kjøpte selskapet dampskipet **ORWELL** av Glasgow. **ORWELL** var bygget i **1895** av Charles Connell & Co. i Glasgow og var på rundt 5000 tdw. Tønsberg-selskapet betalte 19 200 pund for skipet, som ble bygget om til kokeri og transportskip på 3 789 brt. Navnet **ORWELL** ble beholdt, og ble siden tradisjon.

Da landstasjonen i Husvik Harbour sto for opparbeidelsen av hvalene, ble **ORWELL** mer et slags hjelpekokeri og transportskip, som bragte folk, forsyninger og hvalolje til og fra Syd-Georgia. Det tilhørte annen generasjon kokerier, men ble i størrelse og utrustning snart overgått. Fangsten i Husvik Harbour fortsatte uavbrutt i krigsårene, og i 1920 fikk selskapet også lisens for fangst fra Syd-Orkneys. I Bruce Harbour på Signy Island ble det reist en liten stasjon allerede i 1920, men det viste seg snart umulig å ha landstasjon her. Snø mengdene forårsaket store ødeleggelser, og det tok lang tid å få spadd bygningene frem og gjort klar til drift. Det ble derfor til at **ORWELL** ble benyttet som kokeri, oppankret i Bruce Harbour. Skipets kokeriutstyr ble komplettert og det fikk ialt 42 presskjeler, visstnok det største antall i noe kokeri.

ORWELL ble faktisk blant pionerene i den pelagiske fangst. I januar—mars 1923 lå kokeriet langs iskanten utenfor Syd-Orkneys, og i senere sesonger ble det meste av produksjonen opparbeidet pelagisk, altså i åpen sjø. Mellom sesongene i syd, ble **ORWELL** i juni 1924 utrustet for fangst i Davisstredet mellom Grønland og Baffinland. Med tre hvalbåter ble det produsert 4000 fat av 143 hval. Det ble en brukbar forretning, men ekspedisjonen ble ikke gjentatt.

Personene bak Tønsberg Hvalfangeri, sto i midten av 20-årene også bak selskaper som fanget utenfor Syd-Amerika. I 1925 fikk Hans Borge, som var disponent i selskapet, enerett på all hvalfangst utenfor Ecuador, og noe senere også utenfor Peru. Det ble stiftet et eget selskap, Compania Ballenera del Ecuador, som i juni 1926 leide fire hvalbåter og kokeriet **ORWELL** fra moderselskapet. **ORWELL** hadde riktignok måttet avgi navnet til et ny innkjøpt skip året før, og het nå **WHALE**. **WHALE**-ekspedisjonen fanget ved Galapagos, og returnerte til Tønsberg i mai 1927 med 9 200 fat. Neste sesong ble skipet leiet ut til Bryde & Dahls Hvalfangerselskap, som hjelpeskip til **THOR I**. Siste halvdel av 20-årene ble en hendelsesrik periode for hvalfangsten. De 21-årige konsesjoner på øyene i Antarktis løp ut, og britiske kapitalinteresser søkte å komme sterkere med i hvalfangsten. Hovedaksjonæren i Tønsberg Hvalfangeri, Johan Gmeiner, gikk høsten 1927 inn i det nystiftede. Anglo-Norse Co. Ltd. i Tønsberg, med de samme fartøyer som Ecuador-selskapet hadde leiet. På denne måte ble nå gamle **WHALE** i 1928 overført til Anglo-Norse, men kom aldri til å fange for dette selskap. Saken var nemlig at Sandefjordselskapet A/S Congo (Søren L. Christensen) hadde mistet sitt hvalkokeri **PROFESSOR GRUVEL** i isen ved Syd-Shetland i oktober 1927. Congo-selskapet var blitt stiftet i 1921 for fangst utenfor Gabon (Fransk Kongo), men ga opp fangsten her i 1926, som følge av overbeskatning. Kokeriet og tre hvalbåter ble i stedet leiet bort til A/S Ørnen, og da **PROFESSOR GRUVEL** forliste, måtte man skaffe et nytt skip. **WHALE** ble da kjøpt og omdøpt **CONGO**. Under dette navn fanget skipet ved Syd-Shetland i sesongene 1929/31.

Congo-selskapet hadde en flåte på seks gamle hvalbåter, **BJØRN 1**, **JERV 1**, **MAAR**

1, ULV 1, VARG 1, BAMSE 1 og **SPLINT**. Med denne aldrende flåten ble det altså drevet pelagisk fangst i to sesonger. Våren 1931 kom flåten hjem til Sandefjord og gikk i opplag. Hvaloljemarkedet var brutt sammen, og det var liten fremtid for gamle skip. **CONGO** ble liggende opplagt mellom de utenlandske kokerier **TAFELBERG** og **ERNESTO TORNQUIST**, og kom aldri mer i fart. A/S Congo gikk konkurs i 1931, og i januar 1932 ble hele flåten solgt på tvangsauksjon til skipsreder E. B. Aaby i Oslo. Hvalbåtene ble liggende lenge, og bare et par av dem kom på fangst igjen. Aaby solgte **CONGO** tilbake til Tønsberg Hvalfangeri i november 1932 for 122 000 kroner. Etter å ha plukket ut endel utstyr, ble **CONGO** i august 1934 solgt videre til Jarlsø Verft for å hugges opp.